

Հ Ա Ն Գ Ր Ս Տ
S. ՍՄԲԱՏ Ս. ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ԳԱԶԱԶԵԱՆԻ
 (Առևտային ՏՅՈՒՆ Ժողովոյ Ս. Արտոյոյ)

Ոչ եւ է ամենուս սիրելին և յարգելին՝ Տ. Սմբատ Սրբազան Գաղաղեան, Միաբանութեան երկնացոյն և ամենէն բազմաբիւն անգամներէն մին: Անողջ ատեն, որ տարինը առաջ բոյն էր դրեր իր մէջ, և որուն չէր կրցեր ինքը հարկաւոր ուշադրութիւն ընծայել՝ աւելի իր պարտուց քան կեանքին հոգածու, ընկնուեցաւ վերջապէս մարմնով, թէև հողով միշտ քաջ և անվեհեր, մինչև իր վերջին շունչը: Եւրոպական ամառորի առաւուտուն, երբ կը փոխադրէինք զինքը

ճրանսական շիւանդանոց, Մայր Տաճարին զրան առջև էն անցած պահուն՝ պատգարակին մէջէն կը դուրսդար ապրողորժ: Վտար Գըլխադիւր, քեզի կը յանձնէր անձաւ: Ամայն 10ի շինգարթին. ըստ շին Տաճարի՝ տոն Որդուց Որոտման՝ այսինքն Ս. Գլխադիւրին, սրտառուց զուգարդպութեամբ, Ատուածոյ ընտիր պաշտօնեան Արադին կը յանձնէր իր հողին, իր վերջին շունչը խառնելով կարծես այն օրն իրուն Գլխադիւրի խորանին տակ ծխացող կընդրուկներու քոյրին: Սրբազան Պատրիարքը, որ օրուան պատարագին էր ըստ կանոնի, գիշերուան ժամը չորսէն մինչև կէսօր տեղ պաշտամունքէն և պատարագէն թէև քաստիկ խոնջած, ցերեկի ժամը 3.30ին երբ լսեց թէ սրտի ձանր տագնապի մը մատնուած է իր սիրելի գործակիցը, Լուսարարայեան Տ. Մերսոյ Սրբազանի և չորս վարդապետներու, ինչպէս և հիւանդին քոյր կես, որ վեց ամիսէ ի վեր պահպան հրեշտակն էր եղած իր եղբորը, իսկոյն փութաց շիւանդանոց, ուր ամէնքը խոր կակճանքով գտան օակայն որ հայիւ 20 վայրկեան առաջ ան մասժ էր արդէն յաւանանից հանգիստը: — Ամէն խնամք և դարման. զորս աւելի քան տարիէ մ'ի վեր եղբայրական սէրը աննախանձաբար ընծեաւ էր իրեն, անկարող էին եղեր այսպէս ազատելու համար իր մարմնի կեանքը. բայց զբուժուանքին և զորովին համար՝ որոնցմով շըջապատուած էր ինք շարունակ, և շինջ իր հաւատարմի շնորհիւ մասնաւոր՝ որմէ վարդկեան մը չէր բաժնուած երբեք իր սիրտը, մեռած

էր խաղաղիկ և զով, բարի Ժողովը շուրթին վրայ, կարծես ապօթի մէջ մտասող: — Իրկինդիմին, երբ դազաղը փոխադրեցինք վանք, Ս. Յակոբի քակը լեցուած էր բազմութեամբ: Ցաշորդ օրը, Ուրբաթ 11 Յունիսը, գիշերային ժամերգութենէն ալ առաջ, Սրբազանը, զազապին մէջ, եպիսկոպոսական զեւտատուութեամբ, կը հանգչեր Տաճարին մեծ տանեան, չորս կողմը՝ վարդապետներ և Ժառանգաւորներ, որոնք կատարեան և սաղմօս կը քաղէին: Ս. Պատարագի ատեն, Ս. Պատրիարք շայրը զգածուած սրտի կատարեց օձուժը և խօսեցաւ զարմանակաւ: Ներկայացուց աղիււ մարդը և բարի կրօնաւորը. հանգուցեալին այս բարեմասնութեանց իբր աղբիւր ցոյց տուաւ հաւատքի անկեղծութիւնը՝ որ անոր ամենէն մաքուր շնորհն էր. էայն էր, ըստ, գաղտնիքը իր պարտանախառնութեան և անձնօրութեան, որոնց մէջ օր մը չլիքեցաւ ինքը: յիշեց իր զանազան պաշտօններուն մէջ այս տեսակետով միշտ ցոյց տուած իր փոյնն ու շանքը. յուզմամբ ոգեկոյնց իր յիշատակը, և ազօթեց անոր հոգւոյն հանգեցուած և Ս. Եկեղեցւոյ և Ս. Արտոյոյ անասան պայծառութեան համար — Եկեղեցւոյ մէջ, Ս. Պատարագին յետոյ, քանանայաթաղի կարգը Ս. Պատրիարքը շօր գլխաւորութեամբ կատարուելէ վերջ, յուզարկաւորութիւնը տեղի օւնեցաւ Լուսարարայեան Տ. Մերսոյ Սրբազանի նախագահութեամբ, և բովանդակ Միաբանութեան,

ժառանգաւորներուն, Սրբոց Թարգմանչաց Վարժարանի սաներուն և խուռն ժողովուրդի մասնակցութեամբ: Երկտասարգ վարդապետներ ձեռնամբարձ կրեցին դագաղը, մինչև Ս. Փրկիչ վանուց հանրային գերեզմանավայրը, ուր ամէնուն արցունքին և յարգանքին մէջ ի հոգ մահու ամբողջութեամբ սիրելի Սրբազանին մարմինը, եպիսկոպոսաց թաղամասին մէջ: — Լանգիւտ իր յոգնատանջ մարմնոյն:

Ծնած էր Կ. Պոլիս 1875ին, զաւակ պարկեշտ և բարեպաշտ ծնողաց. նախակրթութիւնը հոն ընդունելէ վերջ, 1892ին գալով Երուսաղէմ, աշակերտած էր ժառանգաւորաց Վարժարանին, որուն ընթացքն աւարտելով վարդապետ ձեռնադրուած էր 1902ին՝ հանգուցեալ Տ. Յարութիւն Ս. Պատարիարքէին: Յետոյ, վանքին մէջ յաջորդաբար պաշտօններ վարած է իրիև Տպարանի Տեսուչ, Հիւրընկալ, Թարգման և Լազիւր Հովիւ ի Պէյրութ: Եպիսկոպոս ձեռնադրուեցաւ 1924ին, ի Ս. Էջմիածին, Տ. Գեորգ Ե. կաթողիկոսէն: 1930էն ի վեր, մինչև դեռ երեք տարիներ առաջ շարունակաբար վարեց Երուսաղէմի պատրիարքութեան Կ. Պոլսոյ փոխանորդութիւնը, արթնութեամբ, կորովով և ձեռնհասութեամբ: Վերջերք, այսինքն Ջաւէն Պատրիարքի, Արքայնեան Տեղապահի եւ ներկայ Մետրոպ Պատրիարքի օրով, միասնաբար վարեց նաեւ բուն խնկ Կ. Պոլսոյ պատրիարքութեան փոխանորդութիւնը եւս, միտն արժանանալով գնահատանքին ինչպէս Ս. Աթոռոյն նոյնպէս Կեզը. Վարչութեան, որուն ժողովներուն եւս անդամակցեցաւ երկար տարին Կ. Պոլսոյ մէջ վարեց նաև քարոզչական պաշտօն, վերջին անգամ Բերայի Ս. Երրորդութեան: Իր նկարագրիին ամենէն յատկանշական գիծերն էին ուղղամտութիւն և ժրջանութիւն: Ինչպէս ի Կ. Պոլսոյ, նոյնպէս այստեղ իր այդ երկու բարեմասնութիւններովն էր որ ամենէն աւելի գրաւած էր սիրտը: Բնականէն արդէն ուշիմ, փորձառութեամբ և զարգանալու յաւէտ ընդունակ, պոստական գործունէութիւնէն մասնաւորաբար ամբարձ էր վարչական հմտութեան մեծ պաշար, զոր այնքան օգտակարաբար կիրարկեց այստեղ թէ՛ իրիև Ատենապետ Տնօրէն ժողովոյ և թէ՛ իրիև Լազիկաւոց: Փաքը Նիզա իր դերը Ս. Աթոռոյն պիւտեղի հաւասարակշռութեան գործին մէջ, նախ իրիև գործակից Վեմ. Ոսկանէն արդէն ուշիմ, փորձառութեամբ և յետոյ իրիև պատասխանատու պատշտաւոր այդ գործին: Լաւատաւոր, պարտաճանաչ, ընկերական, սուսմասէր, նախանձախնդիր Ս. Աթոռոյն պատուուն և յառաջդիմութեան, բայց ամէն բանէ աւելի շիտակ մտղոյ իր մար խոր պատուաւոր էր որ զինքը ճանչցողներուն, և մասնաւոր Ս. Աթոռոյն հոգիւր պետին՝ որ պարկեշտ գործակից մը կը կորսնցնէ յանին անոր, և Միաբանութեան՝ որ անոր դագաղին առջև ողբաց իր ամենէն թանկագին և նուիրեալ անդամներէն մին: Խաղաղութիւն իր հոգւոյն:

Տ. ԱՆԴՐԷԱՍ ՎՐԳ. ԼՕՔՄԱՃԵԱՆ

Յունուար ամսոյ 28ին, Միաբանութիւնս վիշտը ունեցաւ կորսնցնելու դարձեալ իր եղբայրակիցներէն Տ. Անդրէաս Վրգ. Լօբմանանը, եօթանասուն և հինգամայ բարեկրօն ձերուին, որ առկայժ կանթելի մը պէս շիջա խաղաղիկ մահուամբ. անկարացեալ ձերութեան պատճառաւ իբր վեց տարիներէ ի վեր մեկուսացեալ կեանք մը ապրելէ վերջ: Ծնած էր Կ. Պոլսոյ սարկաւազ ձեռնադրուած էր Միտի մէջ՝ 1886ին, քսանութամայ: Քսանեկերեք տարիներ իրիև սարկաւազ երկար տարն կրիկի և Կ. Պոլիս ծառայելէ յետոյ եկած էր հոս և 1909ին վարդապետ ձեռնադրուած Տ. Յարութիւն Ս. Պատրիարքէն: Այդ թուականէն ի վեր կը մնար Ս. Աթոռոյն մէջ, իրիև միաբան, երբեմն ժամասաց և ապա երկար տարն Խոստովանակայր: Լանդարտաբարոյ, կրօնական հրահանգաց և նշանական պարագլուխներու անձնատուր վանական մը, որ, իբր այդպիսի ոք, ինքն ևս ունեցաւ ընկանարք, և կատարեց իր ծառայութեան բաժինը բազմապատեն շատատուութեան մէջ: — Յաջորդ օրը, Գշ. կատարուեցաւ յուղարուելու ինքի կը մնար Ս. Աթոռոյն մէջ, Պատրիարք Հօր և ամբողջ Միաբանութեան. Ս. Պատրիարքի միջոցին օժուր կատարեց և դամբանականը խօսեցաւ Պատր. Փոխանորդ Տ. Մկրտիչ Սրբազան Աղաւունին, և ապա, Լուսարարպետ Տ. Մետրոպ Արաբզանի գլխաւորութեամբ մարմինը տարուեցաւ Ս. Փրկիչ գերեզմանավայրը, ուր թաղուեցաւ նաեւ հոգեւոր վարդապետաց կազմը: Օրհնութիւն իր յիշատակին: